מעבר לאי שם

אוצרת: סאלי הפטל נוה

בשנות השישים של המאה הקודמת הגיח יו אוורט, דוקטורנט צעיר לאסטרו־פיזיקה מאוניברסיטת פרינסטון, את היסודות לתאוריה בדבר קיומם של יקומים מרובים (Multiverse). בבסיס התאוריה עמדה התנחת שבמקביל ליקום שלנו יש יקומים נוספים רבים מסוגה. כיום טוענים פדעים – המסתמכים על תאוריות פיזיקליות בנות אימות־כמיה קוסמולוגיה, תורת המיתרים ומכניקה קוונטית – שכל מדידה הנערכת בחלל נורדת אחריה פיצולים קוונטיים, הנורמים להיווצרותן של אין־סופר בועות־יקום. כל בועה חדשה שנוצרת מפשיטה להתפתח ללא תלות בבועות הסובבות אותה.

הגם שהיא עניית בחלוקה בתרבּ הקהילה המדעית, הגיעה ההיפותזה של ריבוי היקומים שאלות, ותיהוו הקפוקלציות, והביאה את דמיונם של רבים באותן שנים, שבחו זכו סוגות המדע הבדיוני והפנטזיה בספרות ובקולנוע לפופולריות רבה. **מעבר לאי שם** מבקשת לבחון את הפוטנציאל הספקולטיבי הטמון בהשערה המדעית בראי מעשה האמנות. התערוכה מתפרשת בחלל המוזיאון כרב־ייקום מתפצל, ושלוחות את המבקרים למחוזות של דמיון, פנטזיה, מיסטיקה וטטאפיזיקה, לעבר מרחבים ויריטואליים ומצבי תודעה משתנים.

שבע עבודות הניצב הכוכלות בפעבר לאי שם מבקשות לאתגר את חוקי המציאות באמצעות פעולות של הזרה והסטה, להבנים באורח שונה על דימויים קרובים והחוזים, לתעתיק תכנים מתקשר אחד לאחר, להרבים מחדש – נשתם מעט זרים ומעט מוכרים. העבודות, סוריאליסטיות וסיכוביליות, מתחוללות במרחבי הבדיון והפנטזיה ומשכשחים זמנים על־פני מעבר כרונולוגי שנמתח מראשית האבולוציה ועד לעתיד. דיסצ'יפלינות רבות – ארכיאולוגיה, אדריכלות, תולדות האמנות, חקר הפולקלור, מדע הדתות, פנטזיה, מדע בדיוני ועוד – משמקמות לזהן השראה ומקורות לציטוט.

בכל אחת מן העבודות מתנסח יקום אינדיווידואלי, חיבריהי וקוחרכנו בשפה אריוויסוקרסיות ייחודית. כשהן מוצגות בסמיכות זו לזו, נדמות העבודות לבועות־יקום חדשות.

פעבר לאי שם מתערבת במסלול החליכה המוכר במוזיאון ומכתיבה במקומו נתיבי תנועה אחרים. במהלך השהייה בפרחב, שתצוחתו האדריכלית שונתה, ותוך תנועה שדמיתי כגלישה דיפוזית בין המיצבים־יקומים השונים, חולכות ומעטברות הדחיות של ערעור וריטואריזציה. הסכמתם של מעבדים מפשיטה להתפתח ללא תלות בבועות הסובבות אותה.

הגם שהיא עניית בחלוקה בפרבּ הקהילה המדעית, הגיעה ההיפותזה של ריבוי היקומים שאלות, ותיהוו הקפוקלציות, והביאה את דמיונם של רבים באותן שנים, שבחו זכו סוגות המדע הבדיוני והפנטזיה בספרות ובקולנוע לפופולריות רבה. **מעבר לאי שם** מבקשת לבחון את הפוטנציאל הספקולטיבי הטמון בהשערה המדעית בראי מעשה האמנות. התערוכה מתפרשת בחלל המוזיאון כרב־ייקום מתפצל, ושלוחות את המבקרים למחוזות של דמיון, פנטזיה, מיסטיקה וטטאפיזיקה, לעבר מרחבים ויריטואליים ומצבי תודעה משתנים.

מעבר לאי שם מבקשת לבחון את הפוטנציאל הספקולטיבי הטמון בהשערה המדעית בראי מעשה האמנות. התערוכה מתפרשת בחלל המוזיאון כרב־ייקום מתפצל, ושלוחות את המבקרים למחוזות של דמיון, פנטזיה, מיסטיקה וטטאפיזיקה, לעבר מרחבים ויריטואליים ומצבי תודעה משתנים.

בעבודת של ברוס נאומן מ־1967 הוואר באור זרחני המשפט **האם אמיתי עוזר לעולם עד־יחי חשיפת אמיתות נחרות.** שעונבב בספירלה העשויה מנורות מאון את המשפט, שצוער והמוזר משכשים בו בערבבנית, אפשר כלומר בספיה של נאומן למי שרואים את האמנות בדבריהם שאינו קשור למציאות אלא לדמיון בלבד. התערוכה **מעבר לאי שם** מציעה מבט מורכב – שראוי את העבר, נוכח בהווה, נפעם מהעתיד והם מאיים ממנו – על מנת לעסוק בכוחו ובמגבלותו של הדמיון ובהשפעותיו על מעשה האמנות, על היחיד ועל החברה.

התערוכה נוצרת במסגרת
מיזם הממנות מיס לאמנות

ما وراء مكان ما

القيمة على المعرض: سالي هافتل-ناڤيه

في ستينيات القرن الماضي، وضع هيو إيفرت، طالب دكتوراة في موضوع الفيزياء الفلكية، أسسًا لنظرية حول وجود عوالم متعددة (Multiverse). ارتكزت هذه النظرية على الفرضية بأن هناك عوالم عديدة أخرى موازية لعالمنا. بدءي بعض العلماء الحاليين- استنادًا إلى نظريات فيزيائية مثل التضخم الكوني، نظرية الأوتار وميكانيا الكم- أن أي قياس يُجرى في الفضاء يؤدي إلى تشتت كمومي ينتج عنه عدد غير منتاه من الفقاعات الكونية. كل فقاعة جديدة تستمر في التطور بمعزل عن الفقاعات المحيطة بها.

مع أن نظرية تعدد العوالم كانت محط خلاف في المجتمع العلمي، إلا أنها أثارت العديد من التساؤلات والتوقعات، وحفزت خيال العديدين في تلك السنوات، حيث اكتسب جانب الخيال العلمي والفانتازيا في الأدب والسينما شعبية واسعة. يدعو معرض "ما وراء مكان ما" لتدارس الإمكانات المتسوية المتسوية الكامنة في الفرضية العلمية من منظور فني. يعتمد المعرض في أرجاء المتحف كحجر متعدد العوالم ومحيّز، ويرسل الزوار نحو فضاءات من الوهم، الخيال، الروحانيات والميتافيزيقيا، نحو فضاءات افتراضية وحالات إدراكية متغيرة.

التضحيات السبع التي تكوّن مفًا معرض "ما وراء مكان ما" ندعو لتحدي قوانين الواقع بواسطة سيروات تعجيب وتحويل، النظر إلى مشاهد قريبة وبعيدة من زاوية أخرى، نقل مضامين من سياق لآخر وإعادة الدمج بينها؛ وهي شبه غريبة وشبه مألوفة. تتموضع الأعمال الفنية، السريالية والرمزية في فضاءات الوهم والخيال وتنشوش على سحر الزمن على نطاق كوندولوجي من فجر التطور وحتى المستقبل. تسقي إلهامها وتقدس عناصر من مجالات عديدة: علم الآثار، الهندسة المعمارية، تاريخ الفن، دراسات الفولكلور، العلوم الدينية، الفانتازيا، الخيال العلمي وغيرها. يتبلور في كل من هذه الأعمال كون فردي، هجين ومتجانس بلغة تعبيرية خاصة، بواسطة وضع التضحيات الواحدة بمحاذاة الأخرى، فإنها تبدو كفقاعات كونية جديدة.

يشوّش معرض "ما وراء مكان ما" على مسار المشي المألوف في المتحف، ويفرض مسارات حركة أخرى بدلًا منه. أثناء التواجد في حيز العرض، والذي تم تغيير شكله المعمارية، وأثناء الحركة الآتيه يتزلج عشوائي بين التضحيات- العوالم المختلفة، يتعزز الشعور بالتيه وفقدان الاتجاه. إغلاق الممرات والفتحات في المبنى وإعادة تحديد مسار الزوار في حيز المعرض يهدفان إلى ضبط الوعي على وضعية جديدة- ما فوق وما وراء مكان ما.

في تأرجحها بين الخيال الكامن في الوعي وحالات الحلم واللهذيان، تدعونا التضحيات للتخلي عن المألوف والابتعاد عن اليومي، أو بالأحرى الاختباء منه- فقط بهدف العودة السريعة إلى الكرة الأرضية، إلى أرض الواقع متعدد التناقضات، التعقيدات وعدم اليقين. يدعو المعرض لتأمل الخارج والداخل بشيء من التهكم، الفكاهة والتشكيك، والالتقاء بالمجهول. الأغبيات والمحاذيف التي تشكل جزءًا لا يتجزأ من الكينونة البشرية.

في عمل فني لبروس نامان من سنة 1967، أضيفت الجملة التالية بلون فسفوري: "الفنان الحقيقي يساعد العالم بواسطة كشف حقائق مخفية". والذي تم تصميمه كلوف مصنوع من مصابيح نيون. الجملة، التي تدمج بين الحزن والفكاهة، قابلة للتفسير كنداء يطلقه نامان لمن يعتبرون الفن شيئًا غير مرتبط بالواقع بل بالخيال فقط. يطرح معرض "ما وراء مكان ما" منظورًا مركبًا: يرى الماضي، يتواجد في الحاضر، ينحصر للمستقبل ويخاف منه- وذلك بهدف تدارس قوة وأهمية الخيال وتأثيره على العملية الفنية، وعلى الفرد والمجتمع.

أقيم المعرض في إطار مشروع دفيئات بايس للفنون

BEYOND *SOMEWHERE*

Curator: Sally Haftel Naveh

In the 1960s, Hugh Everett – a young doctoral student of astrophysics at Princeton University – laid the groundwork for the theory of multiple universes (the *Multiverse*). At the core of his theory was the claim that countless other universes exist in parallel with our own. Today, scientists who subscribe to physics theories such as inflationary cosmology, string theory, and quantum mechanics argue that every measurement conducted in space leads to quantum splits that cause endless bubble universes to form. Each new bubble created then proceeds to develop differently and independently from those around it.

Although the multiple universes hypothesis is controversial within the scientific community, it has raised questions, conjectures, and speculations, and has fired the imagination of many at a time when science fiction and fantasy genres have been very popular in literature and cinema. ***Beyond Somewhere*** seeks to examine the speculative potential inherent in this scientific hypothesis as reflected in art. The exhibition is laid out in the Museum like a constantly splitting multiverse, dispatching its visitors to the realms of fiction, fantasy, mysticism, and metaphysics, and toward virtual spaces and changing states of consciousness.

Through acts of defamiliarization, the seven installations featured in ***Beyond Somewhere*** seek to challenge the laws of reality, to look differently at images, both close and distant, to shift contents from one context to another and connect them anew – somewhat strange and somewhat familiar. Surreal and symbolic, the works seem to caper about in the realms of fiction and fantasy, disrupting times across a chronological range that extends from the beginning of evolution to the future. Many disciplines – archaeology, architecture, art history, folklore research, religious studies, fantasy, science fiction, and more – have served as sources of inspiration and of references for these works. Each formulates an individual, hybrid and coherent universe in its own unique, idiosyncratic language. Placed in close proximity to each other, they are akin to new bubble universes.

Beyond Somewhere intervenes in the Museum's familiar circulation routes, dictating alternative ones instead. As one spends time in the space, whose architectural configuration has been changed, and glides between the various universe-installations, one experiences a growing sense of destabilization and disorientation. The blocking of certain passages and openings in the building and the redirection of visitors through it is designed to recalibrate their consciousness into a new state – beyond somewhere.

By oscillating between conscious imagination and states of dreaming and hallucination, the installations relinquish their grip of the familiar and urge us to break away from the mundane, and perhaps even hide from it – only to make a sharp U-turn back to Earth, to the ground of reality filled with contradictions, complexities, and uncertainties. The exhibition invites one to gaze inward and outward with irony, humor, and skepticism, and to come face to face with the unknown, the wishes and fears that lie at the heart of what it means to be human.

A 1967 work by Bruce Nauman consists of the phosphorescently illuminated sentence ***The True Artist Helps the World by Revealing Mystic Truths***, set in the form of a spiral made of neon lights. That sentence, with its mix of ruefulness and humor, might be understood as Nauman's appeal to those who see art as something that pertains only to the imagination and is divorced from reality. ***Beyond Somewhere*** suggests a complex gaze – that sees the past, exists in the present, and is both enthralled by the future and intimidated by it – to address the power and necessity of imagination and its impacts on artistic creation, on the individual, and on society.

The Exhibition is part of the Mifal Hapais Art Incubator